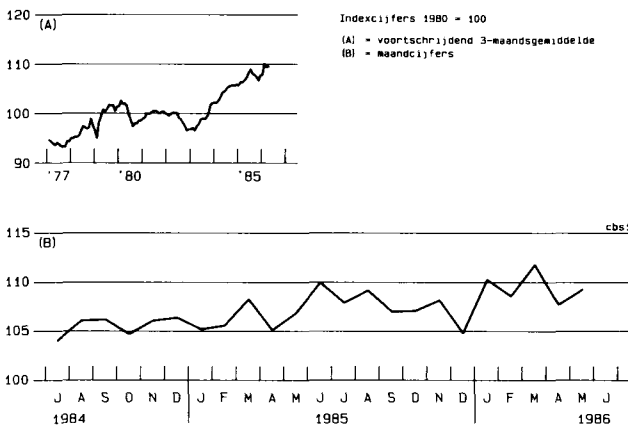

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde volume van de industriële produktie was in mei ruim 1% groter dan in april. Vergeleken met mei 1985 was er sprake van een toename met 2%. Het produktievolume van de nijverheid (excl. bouwnijverheid) nam over deze periode met 2% af. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een sterke daling van de produktie in de delfstoffenwinning. Vergeleken met dezelfde maand van vorig jaar nam het volume van zowel de invoer als de uitvoer van goederen in mei licht af; deze daling volgde op een toename in april. Het volume van de binnenlandse consumptie door gezinnen nam in mei met 4% toe vergeleken met de overeenkomstige maand van 1985. De grootste toename werd gemeten bij de aankopen van duurzame goederen. Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daalde tussen midden mei en midden juni van dit jaar met 0,4%; vergeleken met juni vorig jaar namen de consumptieprijsen met 0,2% toe. Voor de in- en uitvoerprijsen en voor de inkoop- en afzetprijzen van de industrie worden de laatste maanden sterk negatieve jaarmutaties gemeten. Zo lagen de invoerprijzen (unit value) van mei 20% onder die van dezelfde maand van 1985. In het eerste halfjaar werden bijna een kwart minder faillissementen uitgesproken dan in de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar.

Dit blijkt uit gegevens die medio juli 1986 beschikbaar waren. In de Focus wordt ingegaan op de recent beschikbaar gekomen resultaten van de Nationale Rekeningen 1985.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde volume van de industriële produktie was in mei ruim 1% groter dan in april. In de eerste vijf maanden van dit jaar is de industriële produktie gemiddeld met 3% gestegen ten opzichte van dezelfde periode van 1985.

Produktie industrie (volume - seizoengecorrigeerd)

Vergeleken met de overeenkomstige maand van 1985 nam in mei het volume van de gemiddelde dagproduktie in de industrie met 2% toe. Een groei die groter was dan het gemiddelde van de industrie werd gemeten bij de aardolie-, de papier- en grafische, de hout- en bouwmaterialen-, de basismetaleen- en de textiel-, kleding en lederindustrie. De produktie in de chemische industrie bleef voor de zesde achtereenvolgende maand achter bij het industriële gemiddelde. De gemiddelde dagproduktie in de nijverheid (excl. bouwnijverheid) nam, vergeleken met dezelfde maand van 1985, met ruim 2% af. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een forse daling van het produktievolume van de delfstoffenwinning. De produktie in deze bedrijfstak nam met bijna een kwart af. Bij de openbare nutsbedrijven werd een lichte daling gemeten.

Uit de *Conjunctuurtest* bij de industrie over de maand mei blijkt dat zowel de orderontvangst als de orderpositie ten opzichte van april onveranderd zijn gebleven. Ook ten aanzien van de overige vragen deden zich nauwelijks wijzigingen voor.

In april nam het volume van de *in- en uitvoer van goederen* fors toe. Dit was het resultaat van dalende waardecijfers en nog sterker afnemende prijzen. Het invoervolume van goederen nam, vergeleken met dezelfde maand van 1985, in april met 16% toe. De kleinste stijging werd gemeten voor de import van algemene goederen (voornamelijk brandstoffen); deze groep, die ongeveer 10% van de invoer voor haar rekening neemt, kende een groei van 8%. Voor de overige drie onderscheiden categorieën – grondstoffen en halffabrikaten, consumptiegoederen en investeringsgoederen – werd een toename geregistreerd die nagenoeg gelijk was aan die van de invoer als geheel. Ook de uitvoer van goederen groeide sterk, zij het minder dan de invoer. Ten opzichte van april 1985 nam het uitvoervolume met 10% toe. Met name de export van delfstoffen steeg fors (16%), terwijl ook de uitvoer van fabrikaten (+10%) en van onbewerkte agrarische produkten (+8%) toenam.

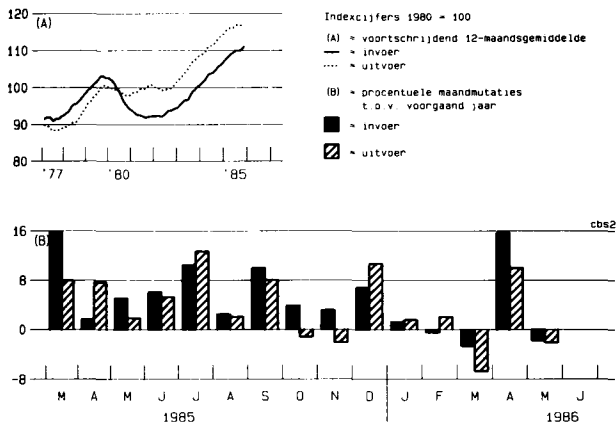
De meest recente cijfers, die over de maand mei, wijzen op een lichte daling van zowel de invoer als de uitvoer van goederen. Ten opzichte van mei 1985 werd voor beide een volume-afnemering van 2% gemeten. De in- en uitvoercijfers per maand fluctueren sterk, zoals ook in bijgaande grafiek te zien is. Een beter beeld van de ontwikkeling van de in- en uitvoer ontstaat door de cijfers van een aantal maanden samen te nemen. Gemiddeld over de eerste vijf maanden groeide de invoer met 2% en de uitvoer met 1% vergeleken met hetzelfde tijdvak van 1985.

De *consumptieve bestedingen van gezinnen*, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, namen in mei opnieuw toe. Ten opzichte van mei 1985 groeide de binnenlandse consumptie met 4%. De aankopen van duurzame goederen namen

Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.

* Samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.

In- en uitvoer van goederen (volume)

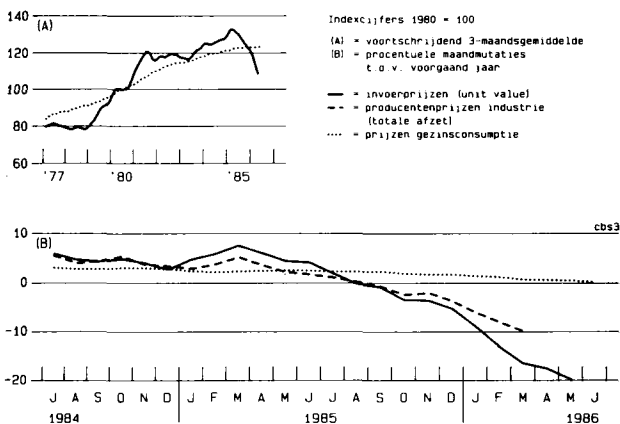

het sterkst toe (9%). De bestedingen aan voedings- en genotmiddelen en aan overige goederen en diensten stegen met respectievelijk 4% en 2%.

Het *consumentenconjunctuuronderzoek* van juni gaf een vrijwel ongewijzigd vertrouwen onder consumenten te zien. Tussen mei en juni daalde het gemiddeld saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op een vijftal vragen van +13% naar +11%. Net als vorige maand deden zich de grootste verschuivingen voor bij de vraag naar de verwachtingen ten aanzien van de algemene economische situatie in Nederland. In de verkiezingsperiode tussen april en mei was hier het percentage 'weet niet'-antwoorden opgelopen van 15 naar 27. In juni is dit percentage weer gedaald tot 12. In de maanden februari en maart van het vorig jaar bereikten de *prijzen* (unit value) van in- en uitgevoerde goederen een top. In de periode daarna zijn de prijzen snel gedaald. In eerste instantie werd dit voor een belangrijk deel veroorzaakt door de daling van de koers van de Amerikaanse dollar, rond de jaarwisseling kwam daar ook de dalende aardolieprijs bij. Ten opzichte van de overeenkomstige maand van het vorig jaar zijn de invoerprijzen in mei met 20% gedaald en de uitvoerprijzen met 14%. Een zelfde niveau als in mei is voor de invoerprijsindex het laatst gemeten in november 1980; voor de uitvoerprijzen in april 1981.

Sterke dalingen deden zich ook voor bij de prijsindexcijfers van het verbruik van grondstoffen en halfabrikaten in de industrie en bij die van de industriële afzet. Zo lagen de prijzen van de door de industrie ingekochte grondstoffen en halfabrikaten in maart ruim een vijfde onder die van dezelfde maand van 1985. Met name in het buitenland

Prijzen

gekochte goederen werden goedkoper. Aan de afzetkant was de daling geringer: -9,9% ten opzichte van maart vorig jaar. Voor de in het buitenland afgezette goederen werd een prijsdaling van 13,8% gemeten; de binnenlandse afzet van de industrie werd 5,5% goedkoper.

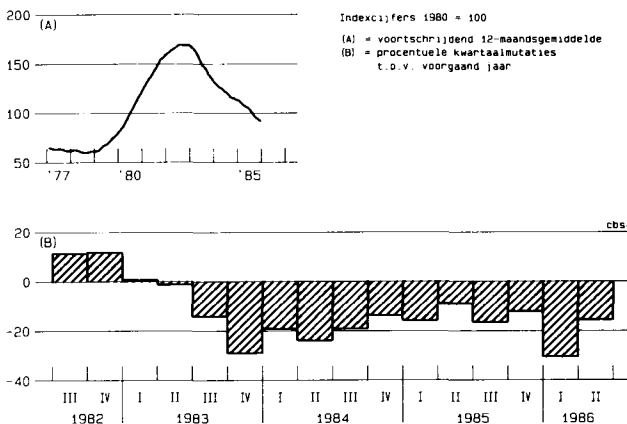
Voor het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie werd in juni een positieve mutatie geregistreerd ten opzichte van dezelfde maand van 1985, zij het dat de stijging slechts 0,2% bedroeg. Bij vergelijking van de gemiddelde jaar-indexcijfers blijkt dat in Nederland van 1984 op 1985 nog een toeneming van de consumptieprijzen werd gemeten van 2,3%. Een dergelijke snelle afnemering van de prijsstijging deed zich ook voor in de andere geïndustrialiseerde landen. In de Bondsrepubliek Duitsland, waar de consumptieprijzen van 1984 op 1985 gemiddeld met 2,2% stegen, werden de laatste maanden zelfs negatieve jaarmutaties geregistreerd (tabel 2).

In Nederland is het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie opgebouwd uit een achttal deelreeksen. Vergeleken met dezelfde maand van 1985 lagen in juni de prijzen in de groep voedingsmiddelen, dranken en tabak (-1,3%) en in de groep vervoer en verkeer (-4,5%) op een lager niveau. De overige groepen kenden over deze periode een prijsstijging die tussen 0,9% en 1,7% lag. Dit laatste percentage werd geregistreerd voor de medische verzorging.

De gemiddelde waarde van de *ANP-CBS beursindex* (algemeen) lag in juni op 289,5. Dit was ruim 17 punten hoger dan in mei; vergeleken met juni 1985 bedroeg de stijging zelfs 78 punten. De stijging van de ANP-CBS beursindex begon in de tweede helft van 1982. Sindsdien is deze index van minder dan 90 gestegen tot bijna 290 in juni.

In juni werden 394 *faillissementen* uitgesproken, 30 (of 7%) minder dan in dezelfde maand van het vorig jaar. Voor het eerste halfjaar van 1986 resulteert een daling van gemiddeld 24%.

Uitgesproken faillissementen

De *geregistreeerde werkloosheid* nam, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, tussen eind mei en eind juni met 7 800 personen af en kwam daarmee op 710 300. Deze cijfers worden op basis van de registraties van de arbeidsbureaus samengesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Ten opzichte van dezelfde maand van 1985 was de daling van de geregistreeerde werkloosheid in mei opnieuw groter dan die van het aantal werkloosheidsuitkeringen. De eerste nam over deze periode met 7% af; het aantal personen met een werkloosheidsuitkering daalde met 5%.

Na een forse stijging van de *daggeldmarktrente* in mei als gevolg van de relatief zwakke positie van de gulden in het Europees Monetair Stelsel daalde deze in juni tot een gemiddeld niveau van 6,2%. Het rendement op staatsobligaties veranderde niet over deze periode. In de eerste weken van juli werd een lichte daling geregistreerd.

Tabel 2. Recente ontwikkelingen in het buitenland

	1984	1985	1985				1986	1985	1986					
			1 ^e kw.	2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.	1 ^e kw.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni
Productie nijverheid¹ (volume)	% mutatie t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor													
Bondsrepubliek Duitsland	3	6	4	8	6	4	2	2	3	4	-1	8		
België	2	2	1	2	1	4	5	-3	6	4	6			
Frankrijk	3	0	-1	0	0	2	1	1	2	0	-1	4		
Verenigd Koninkrijk	1	5	2	6	5	5	2	4	3	4	0	4		
Italië	3	1	3	2	0	1	3	0	6	1	4	4		
Verenigde Staten	12	2	4	2	1	2	2	2	3	1	1	1		
Japan	11	5	6	6	5	1	1	2	1	1	2	-1		
Buitenland (gewogen) ²	3	4	2	5	4	4	3	1	4	3	1			
Nederland	5	4	6	3	0	4	-1	0	-5	4	-3	6	-3	
Prijzen consumptie														
Bondsrepubliek Duitsland	2,4	2,2	2,3	2,5	2,2	1,8	0,7	1,8	1,3	0,7	0,1	-0,2	-0,2	-0,2
België	6,4	4,9	5,4	5,3	4,7	4,1	2,5	4,0	3,5	2,5	1,5	1,5	1,1	1,2
Frankrijk	7,7	5,8	6,4	6,5	5,7	4,8	3,5	4,7	4,2	3,4	3,0	2,6	2,3	2,3
Verenigd Koninkrijk	5,0	6,1	5,5	7,0	6,4	5,5	5,0	5,7	5,6	5,1	4,3	3,0	4,8	2,5
Italië	10,8	9,2	9,3	9,4	9,1	8,9	7,7	8,8	8,2	7,7	7,2	6,8	6,4	6,3
Verenigde Staten	4,2	3,6	3,6	3,7	3,4	3,5	3,1	3,8	3,9	3,2	2,2	1,6	1,6	
Japan	2,3	2,0	2,0	2,0	2,1	2,0	1,4	1,8	1,4	1,8	1,1	0,9	0,5	
Nederland	3,3	2,3	2,3	2,5	2,3	1,7	1,2	1,7	1,4	1,2	0,7	0,6	0,5	0,2

Bron voor gegevens buitenland: Eurostat.

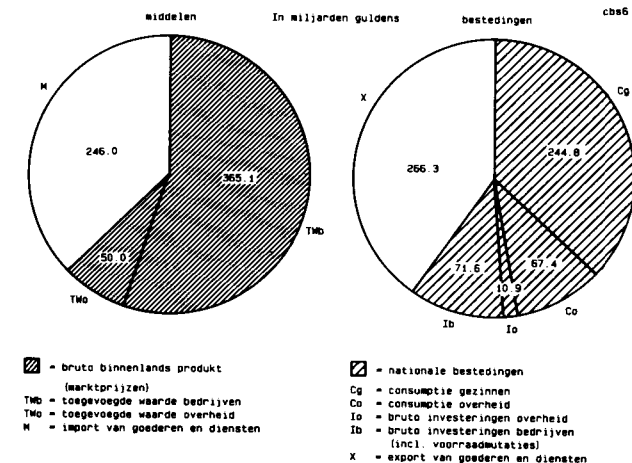
¹ Excl. bouwnijverheid. ² Het gemiddelde van de 6 belangrijkste exportlanden, gewogen met hun aandeel in de Nederlandse export in 1984.

Focus: Nationale Rekeningen 1985

Uit recent beschikbaar gekomen gegevens van de Nationale Rekeningen blijkt dat het bruto binnenlands product in 1985 met 16,6 miljard gulden is toegenomen tot een niveau van 415,1 miljard. Het bruto binnenlands product is de som van de in de binnenlandse sectoren gevormde toegevoegde waarde inclusief afschrijvingen. Te zamen met een stijging van de invoer van goederen en diensten met 16,9 miljard gulden leidde dit tot een accres van de middelen voor bestedingen van 33,5 miljard; het totaal van de middelen kwam hiermee op 661,0 miljard. De nationale bestedingen namen met 16,5 miljard gulden toe en bereikten in 1985 een niveau van 394,7 miljard. De waarde van de export nam nagenoeg evenveel toe als die van de invoer: 17,0 miljard gulden. In de linker grafiek is voor de Nederlandse economie de verdeling van de goederen- en dienstentransacties in 1985 weergegeven.

Indien bij het bruto binnenlands product de per saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens (+1,1 mld gld) worden opgeteld, resulteert het bruto nationaal inkomen: 416,2 miljard gulden. Het beschikbaar nationaal inkomen is gelijk aan het nationaal inkomen vermeerderd met de per saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten om niet. In 1985 was dit saldo negatief (-3,8 mld gld). Het bruto beschikbaar nationaal inkomen bedroeg

Goederen- en dienstentransacties in 1985

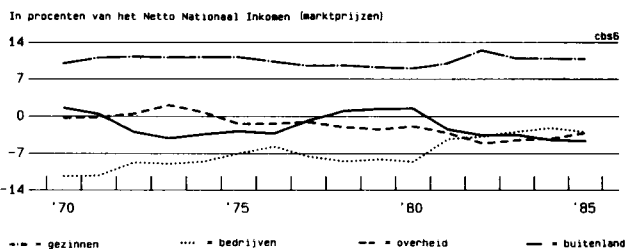

derhalve 412,4 miljard gulden. Ten opzichte van 1984 betekent dit een toename van 18,0 miljard gulden. De stijging van de nationale bestedingen (16,5 mld gld) bleef hierbij achter. Als gevolg hiervan liep het nationaal inkomensoverschot met 1,5 miljard gulden op, en wel tot 17,7 miljard.

Bezien naar sectoren is het nationaal inkomensoverschot met name terug te vinden bij de sector gezinshuishoudingen. Van het bruto beschikbaar inkomen in deze sector van 285,3 miljard gulden werd 244,8 miljard besteed, zodat er een inkomensoverschot van 40,5 miljard resulteerde. Tegenover het inkomensoverschot bij de sector gezinnen staat het inkomensstekort bij de bedrijven van 11,2 miljard gulden en bij de overheid van 11,6 miljard. Het saldo van deze drie posten is het saldo op de lopende rekening van de sector buitenland; in 1985 werd voor de sector buitenland een inkomensstekort van 17,7 miljard gulden geregistreerd. In de rechter grafiek is het verloop aangegeven van de inkomensoverschotten van de onderscheiden sectoren als percentage van het netto nationaal inkomen (dit is het bruto nationaal inkomen minus de afschrijvingen).

Het nationaal inkomensoverschot wordt aangewend voor vergroting van de officiële reserves, voor kapitaaloverdrachten om niet aan het buitenland en voor kapitaalexport. Gecumuleerd over de jaren 1971 tot en met 1985 bedroeg het nationaal inkomensoverschot 85,6 miljard gulden. Hiervan kwam het merendeel (62,1 mld gld) voor rekening van de netto kapitaalexport (saldo beleggingen en kredietverlening met het buitenland). De per saldo betaalde kapitaaloverdrachten bedroegen gecumuleerd over deze vijftien jaar 8,4 miljard gulden; de officiële reserves namen met 15,1 miljard toe.

Inkomensoverschot per sector

Tabel 1. Kerngegevens recente ontwikkelingen in Nederland

Procentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1979/83 gemidd.	1984	1985	1985				1986	1985	1986						
				1 ^e kw.	2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.				1 ^e kw.	dec.	jan.	febr.	mrt.	apr.
1. VOLUME-GEVEGENS																
<i>Productie in de nijverheid</i>																
Nijverheid (excl. bouwnijverheid)	-1	5	4	6	3	0	4	-1	0	-5	4	-3	6	-3		
Delfstoffenwinning	-6	2	8	12	2	-8	17	-12	7	-22	5	-19	17			
Industrie	0	6	3	4	3	2	1	3	-1	5	3	3	2	2		
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2	3	2	4	3	1	1		-4	4						
Textiel-, kleding- en lederindustrie	-4	0	2	1	2	2	4	3	-3	3	2	3	3			
Papier- en grafische industrie	-1	4	4	5	4	4	2	6	-1	5	6	7				
Aardolie-industrie	-9	9	-4	-5	-12	-2	0	5	-1	1	1	13				
Chemische industrie	2	8	2	3	0	3	0	-3	-4	-2	0	-6	-1	-1		
Rubber- en kunststofverw. industrie	5	7	4	5	11	2	-2		0							
Hout- en bouwmaterialenindustrie	-5	1	2	-8	3	5	7		3							
Basismetalenindustrie	-1	15	-3	4	-9	-2	-4	3	-10	3	1	6	-8	5		
Elektrotechnische industrie	2	8	6	7	13	6	0	3	2	2	0	6	6	1		
Rest metaal- en overige industrie	-1	6	3	6	3	1	2		-1							
Openbare nutsbedrijven	2	5	2	9	0	-4	0	0	-5	-9	9	2	8			
Bouwnijverheid: begonnen woningen	3	-6	-10	-28	-9	7	-5	24	-16	-4	20	66	-8			
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>																
Invoer, totaal	-1	7	7	8	4	8	4	-1	7	1	0	-3	16	-2		
Grondstoffen en halffabrikaten	-2	12	4	6	-1	6	3	-4	6	0	-6	-7	16			
Consumptiegoederen	-1	2	4	4	1	4	4	5	7	3	9	3	15			
Investeringsgoederen	-3	14	13	14	23	6	3	4	5	6	7	1	16			
Algemene goederen	3	-15	22	17	23	28	17	5	16	0	8	10	8			
Uitvoer, totaal	2	6	5	6	5	8	2	-1	11	1	2	-7	10	-2		
Onbewerkte agrarische producten	5	5	6	12	16	5	-5	0	4	14	-7	-5	8			
Delfstoffen	-8	-2	9	9	1	-10	32	-21	36	-27	-2	-33	16			
Fabrikaten	2	7	4	5	5	9	0	2	9	5	4	-3	10			
Voedings- en genotmiddelen	5	6	3	8	2	4	-2	-4	1	-5	0	-7	14			
Textiel en kleding	-2	11	8	10	5	12	6	5	6	7	17	-8	17			
Aardolieproducten	-1	1	3	-3	4	9	7	6	11	-11	9	21	5			
Chemische producten	3	9	3	5	2	9	-1	3	15	11	3	-5	11			
Metaalproducten	3	9	6	7	9	11	-1	2	10	16	1	-9	8			
Overige fabrikaten	1	8	6	8	4	13	0	7	6	17	14	-6	10			
<i>Consumptieve bestedingen van gezinnen</i>																
Binnenlandse consumptie, totaal	-1	0	1	1	1	2	3	3	1	3	3	2	2	4		
Voedings- en genotmiddelen	0	-2	1	-1	1	1	2	3	-1	6	1	1	0	4		
Duurzame consumptiegoederen	-4	-2	2	-2	2	4	5	5	4	9	4	2	3	9		
Textiel, kleding, schoeisel e.d.	-4	2	-1	0	2	5	0	0	4							
Huish. artikelen en woninginrichting	-1	0	-5	0	3	3	3	4								
Transportmiddelen	0	8	2	9	14	10		15								
Rest duurzame consumptiegoederen	-1	2	-1	3	3	2	2	2								
Overige goederen en diensten	0	1	1	2	1	1	2	2	1	0	3	3	3	2		
Huur, verwarming, verlichting en water	2	0	4	6	1	2	6	2	2							
Rest overige goederen en diensten	0	2	0	0	1	0	1	1	1							
<i>Investeringen in vaste activa</i>																
Bruto investeringen, totaal	-4	4	2	-3	3	6	4									
Bedrijven	-4	4	3	-1	3	6	6									
Nijverheid	-6	15	13	14	16	12	10									
Exploitatie van woningen	-3	2	-5	-19	-2	-2	1									
Overige bedrijven	-4	-2	5	4	-2	10	8									
Overheid	-3	6	-4	-16	0	5	-5									
2. PRIJZEN																
Productenprijzen landbouw, tot. afzet	1	3	-1	-3	0	0	-3	-6	1	-5	-6	-8				
Productenprijzen industrie, tot. afzet		5,6	1,0	3,9	2,5	0,2	-2,5	-8,0	-3,6	-6,1	-8,1	-9,9				
Ruifvoet, unit value (goederen)	0	2	1	-2	-1	2	3	5	4	6	6	4	7			
Invoerprijzen, unit value	8	6	1	6	5	0	-4	-13	-5	-9	-13	-17	-18	-20		
Uitvoerprijzen, unit value	8	8	2	4	4	2	-2	-9	-2	-6	-8	-12	-14	-14		
Prijzen gezinsconsumptie (werknemers)	5,6	3,3	2,3	2,3	2,5	2,3	1,7	1,2	1,7	1,4	1,2	0,7	0,6	0,5	0,2	
Regelingslonen particulier bedrijf		0,3	1,1	0,8	1,0	1,3	1,4	1,1	1,4	1,1	1,0	1,0	0,9	0,7		
Regelingslonen overheid		-1,4	-1,0	0,0	-0,1	-1,9	-1,9	-0,4	-1,9	-0,4	-0,4	-0,4	-1,2	-1,2		
Dollarkoers, contante notering	9	12	4	21	14	-3	-15	-28	-19	-23	-29	-32	-27	-29		
3. OVERIGE INDICATOREN																
Consumentenvertrouwen ¹ (in %)		-22	-4	-7	-10	0	3	12		12			9	13	11	
ANP-CBS beursindex	10	27	29	22	32	35	30	29	35	36	25	25	31	30	37	
Uitgesproken faillissementen	22	-19	-13	-16	-9	-16	-12	-31	-12	-34	-31	-27	-11	-27	-7	
<i>Conjunctuurtest industrie</i>																
Bezettingsgraad (in %)		83	85	85	85	84	84	84								
Orderpositie (1984=100)		100	105	102	104	107	107	108	108	109	107	108	109	109		
Beoordeling orderontvangsten ¹ (in %)		-11	-9	-6	-9	-10	-9	-10	-10	-6	-14	-10	-13	-13		
Beoordeling voorr. eindprodukten ¹ (in %)		9	4	3	3	3	5	6	3	6	6	6	6	7		
<i>Arbeidsmarkt</i>																
Werkzame personen in de industrie	-3	-2	1	0	0	1	1									
Aantal werkloosheidsuitkeringen	33	7	-2	1	-1	-3	-4	-5	-4	-5	-5	-5	-6	-5		
Geregistreerde werklozen² (x 1000)	508	822	761	781	768	760	741	734	738	739	733	730	723	718	710	
<i>Geld en krediet</i>																
Spaartegoeden	8	3	5	5	5	4	4	4	4	5	4	4	4			
Verstrekt consumptief krediet	-6	0	10	-3	9	18	9	29	14	52	29	13	31			
Binnenlandse liquiditeitsmassa	7	8	8	9	8	7	9	7	10	10	6	5				
Geldhoeveelheid	6	4	7	7	6	8	7	7	7	8	6	6				
Secundaire liquiditeiten	10	13	10	11	11	6	12	8	16	14	6	5				
Daggeldmarkrente (in %)	8,7	5,8	6,3	6,4	6,9	6,1	5,8	5,8	5,8	5,7	6,0	5,7	5,5	6,6	6,2	
Rendement op staatsobligaties (in %)	9,7	8,0	7,3	7,7	7,4	7,0	7,0	6,7	6,9	6,8	6,8	6,5	6,2	6,4	6,4	

¹ Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal.

² Seizoengecorrigeerde cijfers (bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).